

Filip Myro

## Filmens fortapte menn

En analyse av ensomhet og maskulinitet i Neo-Noir

Bacheloroppgave i Filmvitenskap

Veileder: Anne Gjelsvik

Mai 2024

Antall ord: 6413



Filip Myro

# Filmens fortapte menn

En analyse av ensomhet og maskulinitet i Neo-Noir

Bacheloroppgave i Filmvitenskap  
Veileder: Anne Gjelsvik  
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet  
Det humanistiske fakultet  
Institutt for kunst- og medievitenskap



Kunnskap for en bedre verden



## Sammendrag

Norsk bokmål: Denne bacheloroppgaven handler om mannlig ensomhet og maskulinitet i Neo-Noir sjangeren. De filmene som er brukt til å studere det er Taxi Driver, Fight Club og Blade Runner. Teksten skal undersøke hvordan ensomheten påvirker karakterene og hvordan filmene bygger opp en ensom atmosfære gjennom filmatiske virkemidler. Den skal også undersøke hvordan maskulinitet framstilles og hvordan maskulinitet ikke bare kan vises gjennom handlingen i filmer, men også stiltrekk. Metoden min for denne undersøkelsen er å se gjennom alle filmene gjentatte ganger og se på narrativet og de audiovisuelle virkemidlene brukt i filmene, som musikk, mise-en-scene og fargepalett. Jeg bruker en blanding av Youtube videoer, intervjuer med regissører og bøker skrevet om neo-noir sjangeren og filmene til denne analysen.

Engelsk: This bachelor thesis is about male loneliness and masculinity in the Neo-Noir genre. The films I'm using for the study are Taxi Driver, Fight Club and Blade Runner. The text will study how loneliness affects the characters and how the films build up a lonely atmosphere through cinematic effects. It will also study how masculinity is portrayed and how masculinity not only can be shown the plot, but also the stylistic choices. My method for this study is to watch all the movies multiple times and look at the narrative and the audiovisual means used in the movies, as well as the music, mise-en-scene and the color palette. I use a mixture of Youtube videos, interviews with directors and books written about the Neo-Noir genre and the movies in the analysis.

# Innholdsfortegnelse

Innledning .....	3
Del 1: <i>Taxi Driver</i> .....	4
1.1 Plott oppsummering .....	4
1.2 Analyse av karakteren Travis Bickle .....	4
1.3 Filmens stil og virkemidler.....	7
1.4 Sammenlikning med ekte personer.....	8
Del 2: <i>Fight Club</i> .....	9
2.1 Plott oppsummering.....	9
2.2 Analyse av Maskulinitet .....	9
2.3 Filmens stil .....	11
2.4 Oppsummering av poenget med filmen .....	12
Del 3: <i>Blade Runner 2049</i> .....	13
3.1 Plott Oppsummering .....	13
3.2 Noir i <i>Blade Runner 2049</i> .....	13
3.3 Stil og audiovisuelle virkemidler .....	14
3.4 Filmen gjenspeiler virkeligheten .....	14
3.5 Forutbestemte roller og identitet .....	15
3.6 oppsummering av K og meningen med filmen .....	16
Konklusjon .....	18
Referanseliste .....	19
Filmliste .....	21

## Innledning

Det jeg har valgt å skrive om i min bacheloroppgave er menn i noir/neo-noir filmer. De filmene jeg har valgt ut er *Taxi Driver* (Scorsese, 1976), *Fight Club* (Fincher, 1999) og *Blade Runner 2049* (Villeneuve, 2017)

Problemstillingen min er hvordan ensomhet og maskulinitet framstilles i neo-noir sjangeren. Det jeg vil undersøke er hvordan disse temaene opptrer i filmene og hvordan de påvirker karakterene, men også hva filmene vil si om vår verden gjennom verdene de selv tar sted i.

Det jeg skal undersøke i filmene er hva gjør ensomheten med Travis, hvordan påvirker den han og hans utvikling gjennom filmen. Jeg vil se på maskulinitets filosofien i *Fight Club* og hva den faktisk ut på, hva er egentlig poenget med filmen? Jeg skal se på K sin karakter og reise i *Blade Runner 2049* og hva ensomheten og hans meningsløse eksistens gjør med han.

Jeg synes akkurat disse filmene og temaene er veldig interessante og gå gjennom og skrive om fordi de er såpass relevante i verdenen vi lever i akkurat nå. Menn som Travis Bickle har nesten blitt normen nå. Hvordan K lever har blitt mer og mer normalt de siste tiårene og spesielt etter covid pandemien. Hvor mange kjenner seg igjen i han og hvorfor? Sier det noe om hvor vi som et samfunn er på vei? Problemene og kontroversen rundt *Fight Club* og innholdet dets gjelder nesten mer nå enn noensinne tidligere med all diskusjonen om giftig maskulinitet og internettpersonligheter som Andrew Tate. Det er også mye debatt rundt det egentlige poenget med filmen og om den egentlig mener det ene eller det andre. Jeg synes det er veldig interessant at det er så mange likheter i tematikk og samfunnskritikk i tre filmer som alle har rundt 20 års mellomrom mellom hverandre og tenker at det kan være verdt å ta en titt på.

Grunnen til at jeg har valgt Neo-Noir sjangeren er fordi det er det er en spesiell sjanger. Det er blant annet den sjangeren som ofte skildrer plagede menn, den type menn man ikke ofte ser i andre sjangre, det er en sjanger som skiller seg ut. Hovedgrunnen til at jeg har valgt Neo-Noir er fordi det er en sjanger som fascinerer meg, og som jeg liker godt. Det er om filmer hvor hovedkarakterene ofte ikke er typiske helter, men heller antihelter. Det resulterer i mange tilfeller i karakterer man kanskje ikke burde heie på, men som man ender opp med å heie på uansett. I Neo-Noir filmer er rett og galt ikke alltid like klart, og man har mange karakterer som opererer i et slags grått område. Protagonistene i neo-noir er ikke perfekte, men heller karakterer med en rekke problemer. Alt dette gjør for meg neo-noir til den mest interessante sjangeren og ekstra morsomt å studere.

Framgangsmåten min blir gjennom å først gå gjennom de tre filmene hver for seg, og fokusere mye på hovedkarakterene, for så å kort sammenlikne alle tre. Sammenlikne tematikken, karakterene og hvordan filmene stiller seg ovenfor den ekte verden nå. Det innebærer å analysere hvordan noir filmer sine tradisjonelle stiltrekk brukes i disse filmene og hvordan de bidrar til å fremheve den estetikken og følelsene filmene er ute etter.

## Del 1: Taxi Driver

### 1.1 Plot Oppsummering

*Taxi Driver* var den første av neo-noir filmene som gikk bort fra detektiv sjangeren og er introduserte i stedet temaet om eksistensiell frykt i form av historien til den fortapte Vietnam veteranen Travis Bickle (Robert De Niro) (Schwartz 2005, 33). Kort oppsummert starter filmen med Travis som kommer tilbake til New York og USA antageligvis ikke lenge etter at han var i krigen, hvor han starter å kjøre Taxi om natta fordi han ikke får sove, etter hvert møter han Betsy (Cybill Shepherd) som jobber i kampanjen til president kandidaten Palantine (Leonard Harris). Travis faller for henne med en gang og ender opp med å ta med henne ut på først kafe så på pornokino. Hun dumper han etter det som gjør at hans mål blir å drepe Palantine, noe han også ikke klarer å gjøre. Kort etter møter han på den 12 år gamle barneprostituerte Iris (Jodie Foster). Det nye målet hans blir da å redd Iris fra hennes yrke og de mennene som holder henne i det, hvor han endelig lykkes og redder henne. Etter dette skildres han som en helt i avisene og han møter igjen på Betsy som beundrer han etter hans 'heroiske' handlinger men som han avslår og kjører bort i det som er en ganske vag slutt på filmen.

### 1.2 Analyse av karakteren Travis Bickle

Jeg skal hovedsakelig fokusere på karakteren Travis og hans historie i filmen og hvordan filmen viser hvordan ensomheten hans og hvor alene han er gjør han gradvis mer radikal, desperat og forvrengt.

Karakteren hans har to forskjellige stadier i filmen, to versjoner. Vi har Travis med lengre hår som han har i den første delen av filmen er den mest mentalt stabile versjonen av karakteren,



og målet her var i date/redde Betsy. Han hadde i hodet sitt fortsatt sjansen til å kunne bli som alle andre og leve et normalt liv.

Travis med kortere hår fra midtdelen av filmen er hans andre fase. Han har blitt avslått av Betsy og har satt seg som mål å drepe Palantine. Han har veldig vondt og vil ha hevn. «I got some bad ideas in my head» er scenen hvor vi klart merker at noe er i ferd med å skifte i Travis. Han snakker om at han virkelig vil gjøre noe, han vet ikke hva, men han vil utrette noe. Denne samtalen viser oss hvor langt borte han er nå, det representerer slutten på han som prøver å leve et vanlig liv. Han prøver å spørre «the wizard» (Peter Boyle) om hjelp, nesten en mann til mann eller far-sønn samtale, om de mørke tankene og trangen hans, men den er til ingen nytte. I denne samtalen ser Travis ut som han nesten er i ferd med å gråte, han er på dette punktet desperat, han har vondt på innsiden, men ingen å vende seg til for det. Han innser i samtalen at han virkelig ingen, ingen som kan hjelpe han gjennom problemene hans eller trøste han. Han er samtidig full av raseri, han er bitter på hvordan samfunnet behandler han.

Travis er en komplisert og motsigende karakter, og han gjør mye som ikke gir så mye mening. Som at han planla å drepe Palantine. Akkurat hvorfor Travis ville drepe Palantine, er det flere mulige forklaringer på som at å drepe Palantine ville blitt den ultimate hevnen på Betsy for å ha avslått han og at Palantine er en person Betsy ser opp til og beundrer, nesten som en fars figur og at han naturlig da hater Palantine fordi hun aldri kommer til å se sånn på han. At han vil drepe Palantine gir fortsatt lite mening når Palantine er han som lovet å rydde opp i byen. Det viser at han mister grepet om virkeligheten. Hva som er ekte og hva som ikke er ekte, fakta og ikke fakta, blir uklart for han og Travis sine ambisjoner blir mer formet av følelser enn av noe logikk. (Spicer 2002, 146).

«loneliness has followed me my whole life, everywhere. In bars, in cars, sidewalks, stores, everywhere. There's no escape. I'm God's lonely man.». Det er kanskje det mest kjente sitatet fra hele filmen og det gir en god ide av Travis sin psyke. Det sitater skal også signalisere i selve filmen at han innser han at han er valgt av Gud for å drepe Palantine og/eller redde Iris, og dette er det livet hans har bygd opp til. Han er fortsatt like ensom, men har nå funnet sitt kall i livet, selv om det ikke er det mest positive eller sunneste kallet noensinne. Han har vært ensom og alene så lenge at han begynner å gå tom for måter å leve med det, og da blir den siste også den ultimate metode, martyrdom. Ikke bare gir det han et kall i livet, det får han også til å føle seg spesiell, og som om han faktisk betyr noe og at ikke hele livet hans og all smerten hans har vært forgjeves. På dette punktet er det to sider ved han, de to målene hans.

Han vil drepe Palantine, og redde unge Iris. Ene siden hans vil drepe noen, mens andre siden vil redde noen. Som Betsy sier tidligere i filmen, «you're a walking contradiction». Han har nå i stor grad mistet grepet sitt om virkeligheten og vet trolig ikke helt selv hvorfor han skal gjøre det. Han vet bare at han må gjøre noe fordi han ikke klarer å leve slik lenger.

Hanekammen han skaffer seg mot slutten er noe soldater i Vietnam krigen skaffet seg da de skulle inn i en kamp de ikke visste om de kom levendes ut ifra. Travis planlegger å dø i handlingen, fordi da har han gjort det han var plassert på denne planeten for å gjøre og han kan dø lykkelig, men viten om at han oppnådde noe og utgjorde en forskjell. Han prøver å skyte seg selv etter å ha drept de som holdt Iris fanget, men han er tom for skudd.

Til syvende og sist er nok ikke hans avgjørelser om å drepe Palantine og drepe Iris noe mer enn han som prøver å få seg til å føle seg bedre. Det er akkurat som da han spurte ut Betsy, bare mer drastisk fordi de mer logiske valgene ikke fungerte. Det han gjør gjennom filmen blir mer og mer drastisk fordi han blir mer og mer desperat. Han vil helt desperat være normal, men når han gang på gang blir avslått av kvinner og ikke har noen andre som bryr seg om han som han kan vende seg til og få hjelp så blir han besatt med sine egne fantasier. Han blir besatt med den masokistiske disiplinen og om å bli en ekte kriger. Travis er en ustabil mann som ikke har noen egne meninger om det aller meste, han har heller ikke mye kunnskap om det meste som han uttrykker ofte gjennom filmen. Han er et skall av en mann, og det gjør han mer ustabil og farligere. Det han mener og sier og gjør gjennom filmen er ofte bare det han har hørt fra andre karakterer, og ideer/tanker som blir plantet i hodet hans. Mens filmen går blir også ideene og tankene i hodet hans mer og mer ekstreme og tvistede, noe som gjør at han omtrent ender opp i krig med seg selv (Spicer 2002, 146). Ensomheten hans gjør at han blir mer og mer desperat som gjør at volden og rensingen av gatene han fantaserer om utvikler seg fra kun fantasi til noe ekte. Han er en besatt, torturert sjel som ønsker å bli en annen en han er. Han vil bli noen andre, få et nytt liv og en ny identitet, som en politisk snikmorder eller en som redder barneprostituerte. En som siker alt det gale i verden. Han skriver blant annet hjem til foreldrene sine om at han jobber for myndighetene og sier det samme til Iris, noe som får oss til å tro at han begynner å tro mer og mer på sine egne innbillinger og fantasier (Schwartz 2005, 35).

«i got some bad ideas in my head» er et sitat som veldig godt formidler hva ensomhet og isolasjon gjør med noen. Han er utstøtt og fremmedgjort fra samfunnet, og selv om han virkelig prøver å leve et normalt liv som da han spør ut Betsy, mislykkes han, og han trekker seg bare lenger og lenger tilbake fra samfunnet som en helhet, som gjør at han vender seg mot

samfunnet og begynner å tro at det er alle andre er problemet, han prøver å redde Betsy fordi han mente hun var «pure» og bedre enn resten, men så fort hun ble skremt bort av han snudde seg han mot henne og. «I first saw her at Palantine Campaign headquarters at 63rd and Broadway. She was wearing a white dress. She appeared like an angel. Out of this filthy mess, she is alone. They... cannot... touch... her». Han går fra det til å komme til hovedkvarteret etter at hun har sluttet å ta telefonen når han ringer og sier «Why won't you talk to me? Why won't you talk to me? Why won't you answer my calls, you think i don't know you're here, you think i don't know... you're in hell! You'll die in hell like the rest. You're like the rest of them. » og «I realize now how much she's just like the others, cold and distant». Hvor isolert han er gjør at han er helt fremmedgjort fra samfunnet og ikke helt vet hvordan han skal oppføre seg sammen med andre mennesker, og spesielt kvinner, som vi får se med Betsy, det er trolig hvorfor han er så direkte med henne og hvorfor han tar henne med på en pornokino. Når hun da avslår han faller hun ned fra podiet han har satt henne på, og han beskytter seg selv ved å tenke at han ikke gjorde noe galt, hun var bare «som resten av de»

Han ser også på Iris sånn senere i filmen, en barneprostituert, som noen han må redde fra at motbydelig, skittent samfunn. «all the animals come out an night. Whores, skunk-pussies, buggers, queens, fairies, dopers, junkies. Sick, venal. Someday a real Rain'll come and wash all this scum off the streets». Travis er forferdet av det moderne samfunnets moralske tilstand og venter på at en stor syndflod skal komme og vaske rene New Yorks gater, men når den aldri kommer, må han ta på seg borgervernrollen selv, og redde unge Iris fra avskummet som holder henne fanget i sodoma.

### 1.3 Filmens stil og virkemidler

Filmen tar i bruk forskjellige estetiske virkemidler for å forsterke forståelsen og følelsen av Travis sin karakter og verden. I stedet for å følge den tradisjonelle Hollywood formelen har filmen en mer ekspresjonistisk stil. Filmen bruker for eksempel ujevn redigering, jump cuts, håndholdt kamera og har et veldig uklart narrativ ofte uten noen faktisk handling. Det er iblant man kan lure på hvorfor filmen plutselig er halvveis slow-motion i noen sekunder eller zoomer inn på tilfeldig ting. Dette er fordi Travis er forferdet av det han ser på gatene, men han er samtidig veldig fascinert av det. Og for å fange opp denne fascinasjonen på film ville Scorsese skape en stil som skapte en vag verden som svever gjennom drøm og virkelighet. Han ville gi filmen den samme følelsen som den følelsen av å nesten være våken. Gjennom alt

dette får filmen en følelse av at alt er fritt flytende og tilfeldig. For eksempel jazz musikken som ofte spiller lagt sammen med Travis som kjører rundt på natta i regnet omringet av neon lys gir sterke drømmeaktige vibber i tillegg til en melankolsk, ensom følelse (Spicer 2002, 146-147).

#### **1.4 Sammenlikning med ekte personer**

*Taxi driver* er en film som i stor del handler om ensomhet og det å være helt alene, og hvordan det kan påvirke noen. Travis Bickle, selv med alle hans feil er en karakter det kan være veldig enkelt å resonere med og kjenne seg igjen i til tider, og vi ser menn som han overalt i disse dager, spesielt på internettet. Som selve regissøren Martin Scorsese sa «ultimately what stayed with us was the psychological and emotional state of that character. As we know now, tragically, it's a norm. Every other person is like Travis Bickle now» (Scorsese 2023, 1:20). Man kan for eksempel sammenlikne Travis med skoleskyttere, som for eksempel Elliot Rodger som skjøt og skadet nesten 30 folk i California (Woolf 2015). Han publiserte et manifeste før han gjorde det hvor han skrev om at han ikke var den som startet denne krigen, men han skulle ende den, han skulle straffe alle og endelig vise verden sin sanne verd (The New York Times 2014). Dette minner en del om “listen you fuckers, you screwheads, here is a man who would not take it anymore. A man who stood up against the scum, the cunts the dogs, the filth, the shit. Here is someone who stood up.” Sitatet til Travis da han har bestemt seg for å drepe palantine. akkurat som Travis planla å skyte seg selv etter at han ferdig, skjøt Elliot Rodger seg selv etter at han var ferdig. Taxi Driver fungerer som en advarsel til menn.

## Del 2: Fight Club

### 2.1 Plot Oppsummering

I *Fight Club* følger vi den navnløse fortelleren (Edward Norton) som ikke får sove og prøver å bli med i støttegrupper for forskjellige lidelser/sykdommer som menn uten testikler. Han møter der Marla (Helena Bonham Carter) som også drar på alle møtene. Han møter så Tyler Durden (Brad Pitt) og de ender opp med å starte en undergrunns sloss klubb som eskalerer seg til en opprørsgruppe/terroristorganisasjon full av unge menn som vandaliserer forskjellige bedrifter. Han oppdager etter hvert at Tyler Durden er hans eget alter ego og prøver å stoppe han fra å sprengre flere bygninger, men han er ikke i stand til det og filmen ender med fortelleren som holder hender med Marla mens de ser på eksplosjonene.

### 2.2 Analyse av Maskulinitet

*Fight Club* forbinder i stor grad maskulinitet med vold, akkurat som *Taxi Driver*, men forskjellen er at i *Fight Club* er det mest maskuline å sloss med andre menn halvnaken, dermed navnet, og hovedpremisset er at de to hovedkarakterene starter en sloss klubb. Man kan sammenlikne klubben deres med karate klubber, bokseklubber og alle andre kampsportklubber, aggresjon og vold ses på som den ultimate formen for maskulinitet, og at du aldri føler deg med levende enn når du blir slått i ansiktet. *Fight Club* representerer en ultra maskulin kultur, hvor du ikke setter ord på følelsene dine, men heller en knyttneve i en annen manns ansikt. Den ultramaskuline kulturen skal fungere som et svar på det moderne samfunn hvor menn har blitt emaskulert, de har blitt kastret. Det er også derfor fortelleren ender opp med å dra på møter for menn som av en eller annen grunn har bokstavelig talt mistet testiklene sine, det er satire for at mennene har blitt kastret eller «fått kuttet av ballene sine» når de ikke oppfører seg maskuline eller viser følelser, men bare bokstavelig talt i dette tilfellet. Et rom fullt av menn bokstavelig talt uten baller som snakker om følelsene sine og klemmer mens de gråter og sier til hverandre at de fortsatt er menn er veldig rett på nesa. De blir til kvinner, som med Bob. Det skal også representere siste steget i hovedkarakterens tap av manndommen sin, og når han manifesterer Tyler og starter fight club og begynner å ha sex med Marla har han gjenvunnet manndommen sin, han har grodd nye baller (Gjeldsvik 2003, 141-154).

Anti konsumer, og kapitalist temaene i filmen henger tett sammen med maskuliniteten. I *Fight Club* har mennene mistet manndommen sin på grunn av hvordan det moderne samfunnet fungerer, og knytter heller seg selv og jeg-et til hva de kjøper og eier. De slutter å være menn og blir til leilighetene de eier, og alt de fyller de med. Det materielle erstatter testosteronet. I følge filmen er ikke menn ment å leve den livsstilen vi lever i det moderne samfunnet, den komfortable, veldig trygge livsstilen og derfor mister vi manndommen vår. I stedet får å være ute å erobre verden og sloss sitter vi inne i leiligheten vår og bestiller møbler fra IKEA mens vi ser på reality tv. For eksempel scenen da fortelleren sitter på do og bestiller fra IKEA, dette er en vits om at han onanerer på do, men det viser også tilstanden av manndommen hans, sex-driven hans har blitt byttet ut med en tvangsmessig trang til å konsumere.

Videre forslår scenen den uunngåelige skuffelsen av sosiale relasjoner i forbruker kulturen som får oss til å tro at en gjenstand kan erstatte kjærligheten vi får fra vennskap eller egenverd. Kulturen oppfordrer oss til å tro at gjenstandene vi kjøper er noe annet enn det de er, kun ting, som kommer til å ende opp som søppel en dag.

Reklamasjon er også tett knyttet maskulinitetskrisen i *Fight Club*. Tyler beskylder reklamasjon for å produsere en hel generasjon som pumper bensin og serverer mat for å ha råd til å kjøpe ting som man vil ha, men ikke trenger, som så blir brukt som en måte å definere seg selv på. Man blir distraheret fra å finne jeg-et sitt fordi man er for opptatt av å høre på millionærene og kjendisene og de store konglomeratene om hva man burde kjøpe og hvordan man burde kle seg og hvordan man bør se ut. Men de mennene blir aldri filmstjerner eller millionærer eller noe av det de håpet på, og de er i stedet fanget i jobber uten noen fremtidsutsikter og tjener ikke bra nok til å kjøpe mesteparten av luksusen de ser på tv og i reklamer overalt. De blir gjort for narr av samfunnet, de må slave bort resten av livene sine i jobber de hater mens samfunnet frister de og håner dem over den økonomiske situasjonen deres mens den mannlige gnisten i dem sakte, men sikkert slukner, helt til de ikke lenger er menn, kun forbrukere som eksisterer for å tjene en liten sum som de kan bruke på gjenstander de ikke trenger. Dette er det kapitalistiske samfunnet vil gjøre med menn i filosofien i filmen. De vil bedøve dem med hurtigmat og drømmer om å bli som de de ser på tv, i stedet for å innse potensialet sitt som en mann og gjøre opprør mot de i kontroll. Noe fortelleren gjør så fort han kutter seg løs fra hele forbrukerlivsstilen som for eksempel å se på tv og IKEA handling (Bould 2009, 225-228).

Edward Norton sin karakterer representerer vanlige menn i samfunnet, din «average joe». Det er derfor vi aldri får han faktiske ekte navn, fordi han skal representere hver en av oss, han er

ikke et unikt snøflak så akkurat hvem han er spiller ingen rolle fordi det er ikke noe spesielt ved det. Tyler Durden derimot skal representere mannidealet til hovedkarakteren, og da også antatt mansideal til den gjennomsnittlige mann. Fortelleren er helt normal på omtrent alle måter, men Tyler er ikke normal på noen måter. Han ser ut som en supermodell, men han er også like viktig helt fri, han er ikke bundet av samfunns normer og lever slik han vil, og sier det han vil. Han er ikke redd og tar risikoer. Han er ikke opptatt av det han eier eller det han er lyst på.

I filmen sier Tyler “You have to consider the possibility that God does not like you. He never wanted you. In all probability, he hates you. This is not the worst thing that can happen.” og “Our fathers were our models for God. If our fathers bailed, what does that tell you about God?”. Man kan knytte mangelen på Gud til selv realiserings ideene i *Fight Club*, det er ingen høyere makt som passer på deg og hjelper deg, det er ikke noe lys i enden av tunnelen. Det er helt opp til deg selv å ta tak og innfri ditt potensiale som mann. Mangelen på fedre i filmen er også sterkt knyttet til maskulinitetskrisen, fedre er din viktigste mannlige rollefigur og skal lære deg hva det betyr å være en mann. Så i en verden uten fedre, kan vi virkelig si at det er noen menn?

### 2.3 Filmens stil

Skildringen av maskulinitet kommer også fram gjennom filmens estetiske stil. Stilmessig er filmen ikke veldig pen, den er ikke stygg eller kjedelig heller, men den er heller veldig grov og rå. For eksempel fargepalettet, det er ofte et mørkt og grått eller brunt fargepalett hvor sterke farger vaskes ut. Mise-en-scenen er også veldig skitten og minimalistisk, spesielt i huset til Tyler og der de sloss. Karakterene er som regel også dekket i sår og blod og skjeggstubber. Spesielt når fortelleren er på kontor jobben sin er fargene veldig vasket ut, det er et blekt og trist fargepalett. Det er også mørk fargegradering når fortelleren sitter i møtene for de forskjellige sykdommene. Filmen skal få fram hvor blekt og deprimerende livet til fortelleren er, og den gjør det gjennom ikke bare gjennom bleke farger og mørke rom, men også gjennom Edward Norton sitt miserable ansikt.

## 2.4 Oppsummering av poenget med filmen

*Fight Club* skildrer et samfunn ikke ulikt vår eget hvor unge menn søker komfort i konsumerisme for å fylle tomrommet av å vokse opp uten en farsfigur. Filmen advarer mot en fremtid med et individualistpreget kapitalistisk system hvor gleden i livet er å fullføre det «perfekte» IKEA-hjemmet. Slike overfladiske livsmål varer ikke lenge og fortelleren i filmen brukes som et verktøy for å vise hva som skjer når disse mennene går over kanten i jakten på nye, mer radikale livsopplevelser.



## Del 3: Blade Runner 2049

### 3.1 Plot Oppsummering

*Blade Runner 2049* handler om detektiven KD-6 (Ryan Gosling), han er en del av den nyeste generasjonen av replikanter, og jobben hans er å jakte ned den forrige generasjonen av replikanter. Han graver opp skjelettet til en gammel replikant som var gravid og må så spore ned barnet. Han begynner å tro at det er han selv fordi han har minnet til ungen, og han sporer ned det han tror er faren hans, Deckard (Harrison Ford) fra *Blade Runner* (Scott 1982). De blir angrepet av hjelperen til Niander Wallace (Jared Leto) og de tar Deckard, mens K blir reddet av det man kan kalle motstandsbevegelsen. K får der vite at Deckard hadde en datter, og at K ikke er barnet. K drar etter det og dreper hjelperen til Wallace og redder Deckard og tar han dermed til dattera hans. K legger seg ned på trappa og dør.

### 3.2 Noir i *Blade Runner 2049*

*Blade Runner 2049* er mer av en typisk noir fortelling, men med sci fi elementer. K er en detektiv som i løpet av filmen griper med sin menneskelighet. I motsetning til de gamle noir filmene hvor du hadde en detektiv som slet med menneskeligheten sin og sitt moralske kompass, vet K først at han ikke er menneske, han er ikke født, han er heller skapt i et laboratorium. Gjennom filmen begynner han derimot å tro at han er født, at han er mirakelbarnet til Deckard og Rachael (Sean Young) fra den første filmen. Noir filmer ser ofte på verden gjennom en veldig pessimistisk linse, det er mørke, gudsforlatte verdener hvor eksistensen nesten virker meningsløs og håpløs. *Blade Runner 2049* er intet unntak, spesifikt er den en dystopisk fremtids film hvor store selskaper som Wallace Corporation mer eller mindre styrer og eier alt. Byer og land som vi kjenner de er helt borte og store deler av befolkningen flyttet til kolonier på andre planeter for lenge siden. Gjennom hele filmen ser vi veldig sjelden vanlige sivile, og de vi ser har veldig dårlige livsvilkår, som naboene til K og de som angriper han på søppeldynga (Sanders 2006, 92-101).

### 3.3 Stil og audiovisuelle virkemidler

Mise en scenen er en av *Blade Runner 2049* sine sterkeste sider, filmen bruker veldig mye store etablerende shots av byer, og landskaper. Den bruker dette for å sette stemningen i filmen og vise deg hva slags verden det er helt fra starten av. Det er en verden full av store, ingeniør underverk, men det føles allikevel tomt og ensomt ut. Hele verdenen er kunstig og fremmedgjort ut. Filmen bruker farger for både å indikere hvilke scener som representerer hva i K sin reise og bestemme vibbene for hver scene. For eksempel bruker filmen mange ganger sterke gule farger, som da han går gjennom arkivet hos Wallace selskapet, forlatte Las Vegas hvor han finner Deckard og den blomsten han plukker opp utenfor Sapper Morton (Dave Bautista). Gul skal som en farge representere det riktige og gode, at helten er på riktig vei. Den bruker også ofte en kald, blåfarge, for eksempel både når han flyr over masse store, men øde landskaper i starten av filmen og når han går gjennom byen på vei hjem tidlig i filmen. filmen setter tidlig den kalde og ensomme tonen for denne verdenen gjennom fargepallettet.

Når han flyr hjemover etter at han har funnet esken med bein flyr han over et digert landskap som ved første øyenkast ser ut som en diger søppeldyng, men når kamera fokuserer på det og han flyr nærmere ser vi at det er en by, byen er dekket i tåke og regn, og det eneste som står ut er neon reklamelysene fra imellom blokkene og de få store skyskraperne som reiser seg over resten av bygningene. Samtidig spiller det av ikke diegetisk lyd som høres ut som noen som slår mot en dør eller i trommer. Den lydeffekten satt sammen med de brede bildene av den dystopiske storbyen dekket i tåke skal forferde og fremmedgjøre oss. Verdenen formes av mise en scenen, i storbyen er alt tåkete og mørkt, unntatt de lyse neonreklamene. Inne i leiligheten til K er også fargene veldig dempede og bleke, og det minner nesten om en fengselscelle.

### 3.4 Filmen gjenspeiler virkeligheten

Vanlige noir temaer som kommer fram i *Blade Runner 2049* er fortvilelse, håpløshet og en marerittaktig følelse av ensomhet og isolasjon. Filmen gir en følelse av ensomhet, store deler av verden er forlatt og de eneste delene vi ser hvor det faktisk er noe liv er metropoliset K bor i. Den store fremmedgjørende byen skal føles veldig ensom ut. K skal også representere den gjennomsnittlige personen i en storby i vår moderne verden. Joi kan også sammenliknes med pornografi, mer spesifikt onlyfans, men også bare influensere generelt. Det er et kunstig

forhold, Joi er ikke ekte, men heller AI med en hologram kropp som er programmert til å elske K ubetinget. Han kan til og med bestemme utseendet hennes helt nøyaktig, lage den perfekte kvinnen med den perfekte kroppen. Joi er en måte å kompensere for ekte nærhet mellom kvinner og menn. Eneste forskjellen på Joi og onlyfans er at du ikke må betale en ekte kvinne for å late som om de er kjæresten din, men du kan heller kjøpe en AI som er programmert til det. Ingenting av forholdet deres er ekte og K vet mest sannsynlig dette, men bruker henne som en måte å leve med seg selv. Egentlig er han helt alene og det vet han.

Filmen gjenspeiler også samfunnet i den sansen av at replikanter kan sammenliknes med den lavere arbeiderklassen. Her kan man bruke litt av samme filosofien som nevnt i *Fight Club*. Du har millioner av folk som jobber i lavt betalende jobber som ikke gir dem noen tilfredsstillelse i livet, men som de ikke kan slutte i fordi de ikke har råd til det. Vi kan tenke på selskaper som Amazon, hvor du bare er en av flere millioner arbeidere, og om du gjør noe du ikke skal eller er for mye borte blir du fort sparket og erstattet med noen andre. Det er et system hvor du som et individ er ubetydelig. Du er kun et lite tannhjul i maskinen. I filmen er replikantene skapt for å utføre de jobbene menneskene ikke vil, og om de avlyder ordre fra sjefen blir de med en gang drept. I filmen skal mangelen på ekte forhold og K sitt liv være deprimerende, og en av de scenene som viser det best er scenen da K kysser Joi mens de står på taket og Joi fryser opp helt fordi sjefen ringer og ber K komme ned til kontoret. Det fungerer som en påminnelse på at hun ikke er noe mer enn et programmert data program og ikke er ekte og tvinger K til å anerkjenne den brutale virkeligheten av livet hans.

### 3.5 Forutbestemte roller og identitet

Et kjernetema i *Blade Runner 2049* er identitet og forutbestemte roller. I *Blade Runner* universet er replikanter enkelt for klart personer skapt av mennesker i laboratorier og som de dyrker fram. Replikantene ble originalt skapt for å fungere som slaver for mennesker, de gjorde arbeidet mennesker ikke ville. Men disse replikantene hadde fri vilje og gjorde opprør og det selskapet som skapte de gikk konkurs og jorda rotet. Wallace selskapet skapte en ny generasjon av replikanter, som skulle jakte ned de gamle. Forskjellen er at denne generasjonen hadde ingen fri vilje og ble nøye overvåket, som vi ser i filmen. Om de sier nei til en ordre blir de fort «pensjonert», det filmen sier i stedet for å drepe. De må også gå gjennom jevnlig tester for å passe på at de er på «baseline», at de ikke er i fare for å gjøre opprør eller gå imot ordre. K fungerer essensielt som en slave.

K sin reise gjennom filmen er veldig interessant, fordi han går med viten om at livet hans er relativt meningsløst hele livet sitt, men så får han vite om et mirakelbarn. Det universets Jesus. Han får fort håpet om at det kan være han, han har minnene til barnet, og han finner trehesten fra minnet hans som bekrefter teorien. Han får fort etter i tillegg vite at minnene er ekte. Han innser at han har en mening i livet,. Scenen hvor han får vite at minnet han er ekte, er den eneste scenen i filmen vi ser hvor han endelig ikke klarer å holde igjen følelsene sine lenger og han får et sinne utbrudd. Det gjør scenen når han får vite at Deckard og Rachael hadde en datter veldig brutal får både seeren og K. Han hadde endelig fått håp og tro på at livet hans betød noe mer, men nå får han vite at hele livet hans har kun vært for å hjelpe andre med deres mål, det har vært meningsløst for han selv. Det er ikke lenger noe spesielt med han og han er nok en gang helt alene og kun en av veldig mange replikanter. Han har vært en slave. Her dekonstrueres hele identiteten hans. Han har aldri betydd noe og var aldri spesiell på noen som helst måte.

Han blir også fortalt at han må drepe Deckard slik at han ikke kan røpe noe om barnet, nok en gang er skjebnen hans lagt ut for han av noen andre, men det er her et av de viktigste punktene i filmen kommer. Vi tror han skal drepe Deckard, men han ender opp med å redde Deckard og tar han med til der datteren hans bor. K brøt endelig med sin forutbestemte rolle, dette er første gangen i filmen han gjør noe av sin egen vilje. Han innser dette helt mot slutten av filmen og da kan han dø med kunnskapen av å vite at han gjorde noe av egen vilje. Det er en bittersøt død for publikum fordi vi ser han endelig gå sin egen vei og skape sin egen skjebne, men det kostet han også livet (Moon 2018, 2:12).

### **3.6 Oppsummering av K og meningen med filmen**

Den beste måten å oppsummere K sin karakter og tilstand på er at han vet at han selv er dyrket fram av et selskap, vet at alle minnene hans er implantater skapt kunstig av noen andre og vet at kjæresten hans er ingenting mer enn et produkt. Hvordan holder han ut med denne kunnskapen om sin egen situasjon spør vi kanskje da, men Sapper Morton forklarer det veldig godt i starten av filmen. "You newer models are happy scraping the shit... because you've never seen a miracle". K er programmert til å følge ordre og han testes jevnlig for å holde han i linje samtidig som han får akkurat nok til at han ikke er glad med tilværelsen sin med den er utholdelig. Filmen advarer mot en dystopisk framtid hvor vår forbindelse med naturen og planeten er helt borte og alt i stedet er kunstig og falskt, inkludert forholdene våre. En fremtid

hvor teknologi har tatt over og de rikeste og mektigste av de rike og mektige styrer alt fra skyggene fordi de selger det som får verden til å gå rundt (Like Stories of old 2018, 1:45).

## Konklusjon

*Taxi Driver*, *Fight Club* og *Blade Runner 2049* har mange fellestrekk. De er alle innenfor samme sjangre og takler mange av de samme temaene. De fungerer alle som advarsler om ikke bare hva ensomhet kan gjøre med menn, men de fungerer også som advarsler om hvor verden er på vei og hva vi må passe på. *Fight Club* og *Blade Runner 2049* deler mange tanker om forbruker samfunn og å sitte fast i samfunnsroller vi ikke vil ha. De har også begge veldig pessimistiske syn på samtidskultur. De skildrer og advarer begge mot verdener hvor ekte, genuine forhold og relasjoner er redusert til kunstige forhold med gjenstander. *Blade Runner* og *Taxi Driver* derimot deler noen stiltrekk. Begge er filmer med mye bruk av neonlys for å sette stemning og lange takninger, men det er en stor forskjell i stilen deres og det er *Blade Runner 2049* sin bruk av farger, spesielt sterke farger, lyse farger. Begge filmene bruker neonlys, men *Blade Runner 2049* har en del scener hvor fargene er heldekkende, som de scenene som er veldig gule. Der skiller *Blade Runner 2049* seg veldig fra de to andre filmene. Selv om protagonistene i filmene deler mange likheter, er de også kanskje hvor filmene er mest ulike. I *Blade Runner 2049* har vi mer av en tradisjonell helt som ender opp med å redde dagen, mens man i *Fight Club* og *Taxi Driver* har antihelter som begge ender filmene sine med å gjøre noe radikalt, som et av de verste terroristangrepene på Amerikansk jord i *Fight Club*. Travis Bickle tror også på at det han gjør er det riktige, mens fortelleren prøver med alt han kan å stoppe sprengingen av bygningene. Vi kan også si at fortelleren blir helt igjen på slutten, han får en lykkelig-ish slutt, han får i hvert fall jenta. K derimot dør og Travis er bare tilbake til der han var starten av filmen og selv om han lyktes i målet sitt har han egentlig ikke oppnådd noe og han må bare fortsette med livet sitt akkurat som før. De er alle amerikanske neo-noir filmer *Blade Runner 2049* er mer som en tradisjonell blockbuster, mens *Taxi Driver* er en uavhengig kunstfilm. *Fight Club* finner plassen sin et sted mellom der, en studio film som ikke vil være det, som vil være skille seg ut og være provoserende.

## Litteraturliste

1. Bould, mark, Kathrina Glitre og Greg Tuck. 2009. Neo-Noir. London: Wallflower Press. 267 sider.
2. Conard, Mark. 2006. The Philosophy of Film Noir. Kentucky: The University press of Kentucky. 248 sider.
3. Like stories of old. 2018. "In Search of the Distinctively Human – The Philosophy of Blade Runner 2049" 29. Januar 2018. Video essay, 17:34.  
<https://www.youtube.com/watch?v=O4etinsAy34>
4. Lindgren, Simon. 2011. "A copy, of a copy, of a copy? Exploring masculinity in Fight Club" Scope contemporary research topics (art and design), 19. 29. April 2024.  
[https://www.researchgate.net/publication/269518372\\_A\\_copy\\_of\\_a\\_copy\\_of\\_a\\_copy\\_Exploring\\_masculinity\\_under\\_transformation\\_in\\_Fight\\_Club](https://www.researchgate.net/publication/269518372_A_copy_of_a_copy_of_a_copy_Exploring_masculinity_under_transformation_in_Fight_Club) 28 sider.
5. Moon. 2023. «Blade Runner Tried To Warn You" 4. Januar, 2023. Video essay, 20:29.  
<https://www.youtube.com/watch?v=jT2S5QO6P80>
6. New York Times. 2014. "The Manifesto of Elliot Rodger" Hentet 14. Mai 2024.  
<https://www.nytimes.com/interactive/2014/05/25/us/shooting-document.html>
7. Schrader, Paul. 1972. "Notes on Film Noir" Film Society of the Lincoln Center, 8 (1): 278-290. <file:///C:/Users/myrof/Downloads/notes.pdf>
8. Schrader, Paul. 1990. Taxi Driver. London: Faber and Faber unlimited. 89 sider.
9. Schubart, Rikke, Heidi Jørgensen. 2003. Made In America. København: Gads Forlag. 264 sider.
10. Schwartz, Ronald. 2005. Neo-Noir: The New Film Noir Style from Psycho to Collateral. USA: Scarecrow Press, INC. 157 sider.
11. Spicer, Andrew. 2002. Film Noir. Harlow: Pearson Education limited. 249 sider.
12. Scorsese, Martin. 2023. "Martin Scorsese breaks down his most iconic films" GQ. 25, September 2023. Intervju video, 23:39. <https://youtu.be/8szAkDLWp-M?si=-uMP2btYVssSSWf>

13. Woolf, Nicky. 2015. "Chilling report details how Elliot Rodger executed murderous rampage" *The Guardian*, 20. Februar. Hentet 14. Mai 2024. <https://www.theguardian.com/us-news/2015/feb/20/mass-shooter-elliott-rodger-isla-vista-killings-report>



## Filmliste

*Blade Runner*. Regissert av Ridley Scott. 1982; USA: Warner Bros. Pictures. Blu-Ray.

*Blade Runner 2049*. Regissert av Denis Villeneuve. 2017; USA: Warner Bros. Pictures. Blu-Ray.

*Fight Club*. Regissert av David Fincher. 1999; USA: Fox 2000 pictures. Blu-Ray.

*Taxi Driver*. Regissert av Martin Scorsese. 1976; USA: Columbia Pictures. Blu-Ray.

